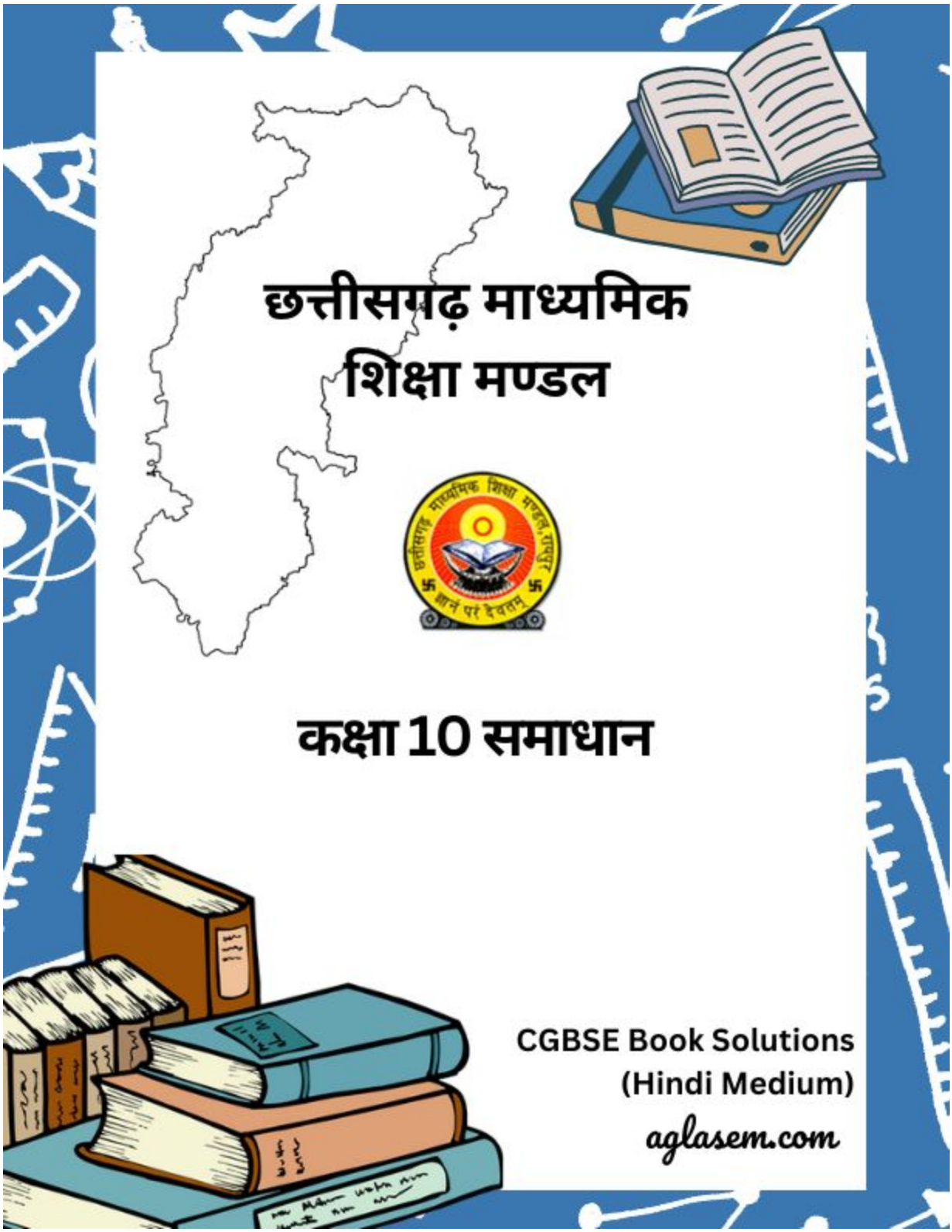
CG Board Class 10 Sanskrit Book Solutions

CG Board Class 10 Sanskrit Solutions
Chapter 3
क्रियाकारक - कुतूहलम्

अभ्यास:-

प्रश्न 1. उचित विकल्पं चिनुत -

Page no. - 20
1. वपुः आख्यातिः -
(क) भोजनम् (ख) स्नेहम् (ग) वंशम् (घ) भाषितम्

Page no. - 20
2. खलस्य विद्या कस्मै भवति?
(क) ज्ञानाय (ख) विवादाय (ग) रक्षणाय (घ) दानाय

Page no. - 20
3. के न सर्वत्र भवन्तिः?
(क) माणिक्यानि (ख) चन्दनम् (ग) साधवः (घ) मौक्तिकानि

उत्तर- 1. (क) भोजनम्, 2.(ख) विवादाय, 3. (ग) साधवः

Page no. - 20
प्रश्न 2. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत -
(क) न्याय्यात् पथः के न प्रविचलन्ति?
उत्तर - न्याय्यात् पथ: धीरा: न प्रविचलन्ति।

Page no. - 20
(ख) साधो शक्तिः किमर्थं भवति ?
उत्तर - साधोः: शक्ति: रक्षणाय भवति।

Page no. - 20
(ग) कः वंशम् आख्याति?
उत्तर -विनयो वंशम् आख्याति।

docs.aglasem.com
aglasem.com

Page no. - 20
(घ) कस्माद् बुद्धि नाशो भवति?
उत्तर - स्मृतिभ्रंशाद् बुद्धिनाशो भवति।

Page no. - 20
प्रश्न 3. स्तम्भं मेलनं कुरुत् -
1. दृष्टिपूतं न्यसेत् = वाचम्
2. वस्त्रपूतं पिबेत् = पादम्
3. सत्यपूतां वदेत् = जलम्
4. शैले शैले न = मौक्तिकम्
5. गजे गजे न = चन्दनम्
6. वने वने न = माणिक्यम्
उत्तर - (1) पादम्, (2)जलम्, (3)वाचम्, (4) माणिक्यम्, (5) मौक्तिकम् (6) चन्दनम् .

प्रश्न 4. "पापान्निवारयति योजयते हिताय गुह्यं निगूहति गुणान् प्रकटीकरोति । आपद्गतं च न जहाति ददाति काले, सन्मित्रलक्षणमिदं प्रवदन्ति सन्तः ॥"
उक्तश्लोकानुसारेण अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरत।

Page no. - 21
1. सन्मित्रस्य एकं लक्षणं लिखतु।
उत्तर - सन्मित्र गुह्यं निगूहति।

Page no. - 21
2. 'गुह्यं निगूहति' इति वाक्यस्य भावार्थं लिखत।
उत्तर - अच्छा मित्र गुप्त बातों को किसी को नहीं बताता, स्वयं तक ही सीमित रखता है।

Page no. - 21
3. 'इदं प्रवदन्ति सन्तः' इति वाक्यस्य हिन्दीभाषया अनुवादं लिखत्।
उत्तर - यह सज्जन कहते हैं।

Page no. - 21
4. 'ददाति' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम् अस्ति ?
उत्तर- 'ददाति' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं सन्मित्र अस्ति।

Page no. - 21
5. 'गतम्' इति पदे प्रकृतिप्रत्ययश्च लिखत।
उत्तर - 'गतम्' = गम् + क्त्

docs.aglasem.com
aglasem.com

Page no. - 21
6. श्लोके प्रयुक्तम् अव्ययपदं लिखत ।
उत्तर- 'च' अव्ययपदं अस्ति।

Page no. - 21
7. श्लोके लिखितानि लट्लकारस्य धातुरूपाणि चित्वा लिखत ।
उत्तर- निवारयति, योजयते, निगूहति, करोति, जहाति, ददाति, प्रवदन्ति ।

प्रश्न 5. अधोलिखितानां संस्कृतभाषया अनुवादं कुरुत।

Page no. - 21
1. विद्या ज्ञान के लिए होती है।
उत्तर- विद्या ज्ञानाय भवति।

Page no. - 21
2. आलसी मनुष्य को विद्या प्राप्त नहीं होती है।
उत्तर- अलसः जनः विद्यां न प्राप्यते।

Page no. - 21
3. सभी पर्वत में मणी नहीं होते हैं।
उत्तर- सर्वेषु पर्वतेषु माणिक्यं न भवन्ति।

Page no. - 21
4. अच्छे मित्र गुणों को प्रकट करते है।
उत्तर- सन्मित्राणि गुणान् प्रकटी कुर्वन्ति ।

Page no. - 21
5. धीर पुरुष न्याय के मार्ग से विचलित नहीं होते है।
उत्तर- धीराः न्याय्यात् पथः न प्रविचलन्ति।

docs.aglasem.com
aglasem.com